

EVALUAREA FACTORILOR DE RISC ÎN MUNCĂ CU MANIPULAREA MANUALĂ A ÎNCĂRCĂTURILOR

Vladimir Bebîh – dr.șt.med.,
Centrul Național de Sănătate Publică,
e-mail: vladimir.bebih@cnspl.md, tel. +373022574672

Rezumat

Articolul prezent conține date privind utilizarea abordării ergonomice pentru evaluarea condițiilor de muncă în executarea operațiunilor de ridicare, coborâre, împingere, tragere, purtare sau deplasare a încărcăturii manuale.

Cuvinte-cheie: manipularea manuală a încărcăturilor, factori de risc, abordarea ergonomică

Summary

The assessment of occupational risk factors in the work on manual handling of loads

A study was conducted in order to assess working conditions in execution of lifting, lowering, pushing, pulling, carrying or moving loads manually using ergonomic approach.

Key words: manual handling, risk factors, ergonomic approach

Резюме

Оценка профессиональных факторов риска при работе по ручной обработке грузов

В статье представлены данные о применении эргономического подхода к оценке условий труда при выполнении операций поднятия, удержания, переноски и опускания груза вручную.

Ключевые слова: ручная обработка груза, факторы риска, эргономический подход

Introducere. Manipularea manuală a încărcăturilor este întâlnită pe scară largă nu numai în multe sectoare de activitate, dar și în viața cotidiană. Prin

urmare, aceste lucrări sunt printre cele mai frecvente cauze de o influență negativă asupra sănătății, inclusiv vânătăi, tăieturi, răni, luxații, fracturi și alte afecțiuni.

uni osteo-articulare. Studiile efectuate de OMS indică prezența afecțiunilor musculo-scheletice de diferită severitate la mai mult de 60,0% din populație. Printre bolile profesionale ale sistemului osteo-articular cele mai răspândite sunt bolile legate de suprasolicitarea și supraîncordarea fizică. Prezintă interes caracteristica comparativă a situației indicate în diferite țări, inclusiv și Republica Moldova, ceea ce și este obiectivul articolului de față.

Rezultate și discuții. Angajații din Uniunea Europeană (EU) continuă să rămână la fel de expuși la riscuri fizice ca și în trecut, de exemplu, până în prezent 33,0% din lucrători transportă zilnic sarcini grele cel puțin un sfert din timpul lor de lucru [2, 5]. Afecțiunile osteo-articulare rămân cele mai frecvente boli la locul de muncă în UE. În fiecare an milioane de lucrători în toate sectoarele economiei pot fi afectați [3]. Aproximativ la 80,0% din întreprinderile țărilor UE sunt stabilite afecțiunile osteo-articulare moderate și majore, și doar accidente la locul de muncă au o frecvență mai mare [2]. Afecțiunile dorso-lombare de origine profesională constituie o problemă majoră de sănătate, în UE ele sunt determinate la 23,8% de cazuri, iar în noile state-membre numărul celor afectați fiind mult mai mare – 38,9% [4]. Conform datelor OIM foarte mulți lucrători manipulează manual încărcăturile, ceea ce este cauza a 20-25% din totalul accidentelor de muncă.

Afecțiunile osteo-articulare variază de la disconfort, dureri minore și lumbago până la afecțiuni grave, cum ar fi leziuni grave ale coloanei vertebrale (afectări ale discurilor intervertebrale sau chiar fracturi vertebrale datorate suprasolicitării), care pot duce la invaliditate permanentă [1].

Frecvența înaltă a bolilor osteo-articulare, inclusiv afecțiunile dorso-lombare, este cauzată de condiții de muncă, inclusiv manipularea manuală a încărcăturilor, și constituie o problemă majoră pentru angajatorii și specialiștii în sănătatea ocupațională, securitatea și sănătatea în muncă. Afecțiunile osteo-articulare constituie o problemă tot mai mare și una dintre cele mai importante cauze de boală cu absențe pe termen lung. În perioada de reabilitare lucrătorul este adesea incapabil să-și efectueze activitatea la locul de muncă, ce poate duce la costuri ridicate pentru întreprinderi, iar calitatea vieții lucrătorului are de suferit [1]. În legătură cu această problemă, UE a adoptat Directiva Parlamentului European și Consiliului 90/269/CEE din 29 mai 1990 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru manipularea manuală a încărcăturilor, care prezintă riscuri pentru lucrători, în special de producere a unor afecțiuni dorso-lombare.

În temeiul articolului 6 din Legea securității și sănătății în muncă nr.186-XVI din 10 iulie 2008 (Mo-

nitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.143-144, art.587), cu modificările și completările ulterioare, Guvernul Republicii Moldova a transpus Directiva Parlamentului European și Consiliului 90/269/CEE din 29 mai 1990 în Hotărârea Guvernului RM nr.584 din 12.05.2016 privind Cerințele minime de securitate și sănătate în muncă pentru manipularea manuală a încărcăturilor, care prezintă riscuri pentru lucrători, în special de producere a unor afecțiuni dorso-lombare.

Conform stipulărilor acestei Hotărâri, angajatorii trebuie să ia măsuri organizatorice sau să utilizeze echipamente mecanice corespunzătoare, pentru a evita necesitatea manipulării manuale a încărcăturilor de către lucrători. De exemplu, pot fi utilizate diverse liftieri, vinciuri, platforme ridicătoare și rotative, elevatoare, autoîncărcătoare, cărucioare cu platforme ridicătoare etc. În cazul în care nu se poate evita necesitatea manipulării manuale a încărcăturilor de către lucrători, angajatorii trebuie să ia măsuri organizatorice, să utilizeze sau să furnizeze lucrătorilor mijloace adecvate pentru a reduce riscul pe care îl implică manipularea manuală a încărcăturilor.

În toate cazurile, în care manipularea manuală a încărcăturilor de către lucrători nu poate fi evitată, angajatorii trebuie să organizeze posturile de lucru astfel, încât manipularea să fie cât mai sigură și cu risc cât mai mic posibil pentru sănătatea lucrătorilor, fiind obligați, de asemenea: să evalueze, în prealabil, condițiile de securitate și de sănătate în muncă pentru tipul de lucrare respectiv și să examineze, în special, caracteristicile încărcăturilor, ținând cont de elementele de referință prevăzute; să ia măsuri pentru a evita sau pentru a reduce riscurile profesionale, în special de producere a unor afecțiuni dorso-lombare: caracteristicile încărcăturilor, efortul fizic necesar, caracteristicile locului și mediului de muncă, cerințe ale activității (anexa 1 a Hotărârii Guvernului nominalizate mai sus).

Dacă angajatorul nu poate evita riscurile pentru sănătate și securitate în muncă a lucrătorilor, el trebuie să procedeze la o evaluare a acestora pentru elaborarea și aplicarea măsurilor de eliminare sau reducere a lor. Pentru eliminarea sau reducerea riscurilor profesionale, în special de producere a unor afecțiuni dorso-lombare, angajatorii sunt obligați să realizeze următoarele:

- identificarea tipurilor de lucru determinate de manipularea manuală a încărcăturilor;
- stabilirea lucrătorilor care pot fi vătămați și în ce mod;
- identificarea pericolelor și riscurilor, care ar putea să ducă la producerea unor AMS, în special a unor afecțiuni dorso-lombare;
- stabilirea și evaluarea măsurilor de prevenire și

protecție existente, suficiența lor sau necesitatea altor măsuri;

- folosirea măsurilor tehnico-organizatorice pentru evitarea sau reducerea riscurilor pentru lucrători;
- monitorizarea și evaluarea riscurilor pentru lucrători în procesul manipulării manuale a încărcăturilor și revizuirea măsurilor de prevenire;
- stoparea sau reluarea procesului de lucru atunci, când riscul rămâne inacceptabil.

Rezolvarea problemelor legate de manipularea manuală a încărcăturilor nu se rezumă exclusiv pe greutatea încărcăturii. Necesită atenție și alți factori ocupaționali. Identificarea și prevenirea riscurilor pentru lucrători în procesul manipulării manuale a încărcăturilor se bazează pe abordarea ergonomică. În acest context angajatorii sau persoanele responsabile vor realiza o analiză detaliată privind următoarele factori:

- caracteristicile încărcăturilor manipulate manual: greutatea, forma și dimensiunile încărcăturii, prezența sau absența mânerelor sau altor elemente de apucare;
- caracteristicile fizice și chimice ale încărcăturilor, prezintă sau nu un pericol pentru angajat;
- caracteristicile suprafeței încărcăturii (ascuțită, rugoasă, alunecoasă, umedă);
- asimetria masei;
- situarea centrului de greutate;
- stabilitatea sau instabilitatea conținutului încărcăturii [1];
- greutatea încărcăturii în procesul transportării manuale a ei (va fi diferită pentru bărbați și femei, pentru persoanele până la 18 ani);
- modul de manipulare manuală a încărcăturilor: aproape de corp sau la o distanță, cu aplecare sau răsucire a trunchiului, cu brațele situate deasupra nivelului umerilor sau sub nivelul genunchilor [1];
- factorii organizaționali: alcătuirea unei liste a personalului implicat în manipularea manuală a încărcăturilor; frecvența și durata necesară de manipulare; regimul de lucru la întreprinderi (activitate în regim de urgență, muncă în schimburi, muncă de noapte, pauze reglementate);
- starea solului, planului de lucru sau podeaua zonei de lucru; distanța de transportare a încărcăturilor;
- caracteristica mediului ocupațional în care se realizează manipularea manuală a încărcăturilor (microclima, iluminatul, zgomotul, condiții meteorologice);
- factorii individuali de risc: admiterea lucrătorului la manipularea manuală a încărcăturilor în dependență de starea de sănătate și starea funcțională a organismului lucrătorului ș.a.;
- datele despre accidente de muncă în care a

fost implicată manipularea manuală a încărcăturilor la întreprinderi, îmbolnăvirile sau acuzele lucrătorilor la dureri sau alte simptome caracteristice afecțiunilor osteo-articulare.

În dependență de caracteristica igienică și ergonomică a procesului de muncă, angajatorul sau persoana responsabilă elaborează planul de lucru privind manipularea manuală a încărcăturilor și măsurile de prevenție. Abordarea ergonomică a evaluărilor condițiilor de muncă reduce riscul de deteriorare a sănătății în urma manipulărilor manuale a încărcăturilor, în special la etapele de planificare a sarcinilor de muncă și de organizare a locului de muncă.

Concluzii:

Managementul riscurilor presupune interacționarea activă a angajatorilor, lucrătorilor, reprezentanților acestora și a altor părți interesate în prevenirea și reducerea riscurilor pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și menținerea sănătății lucrătorilor.

Reducerea nivelului riscurilor pentru lucrători în procesul manipulării manuale a încărcăturilor se poate realiza prin minimizarea sau excluderea pericolelor, care rezultă din sarcina de producție, de caracteristicile de încărcare, locul de muncă, de organizarea muncii sau de factorii mediului ocupațional.

Eliminarea sau reducerea riscurilor pentru sănătate și securitate în muncă a lucrătorilor, care efectuează manipularea manuală a încărcăturilor, va permite menținerea și îmbunătățirea stării de sănătate a lor, reducerea morbidității, îmbunătățirea calității și productivității muncii, îmbunătățirea eficienței economice a întreprinderii.

Bibliografie:

1. Ghid de securitate și sănătate în muncă privind manipularea manuală a maselor. 2013, 92 p. <http://www.inpm.ro/files/publicatii/2013-05.05-ghid-t.pdf> (accesat 05.04.2017).
2. EU-OSHA – *European Agency for Safety and Health at Work, Work-related musculoskeletal disorders: Back to work report*, 2007. <https://osha.europa.eu/en/tools-and-publications/.../reports/TERO09009ENC> (accesat 05.04.2017).
3. Nunes Isabel L. *Introduction to musculoskeletal disorders*. https://oshwiki.eu/wiki/Introduction_to_musculoskeletal_disorders (accesat 05.04.2017).
4. *Pericolele și riscurile asociate cu manipularea manuală a maselor la locul de muncă*. FACTS, 73 RO. <http://osha.europa.eu/legislation> (accesat 05.04.2017).
5. *Факторы опасности рабочей среды. Перемещение тяжестей*. <http://www.tooelu.ee/ru/Rabotodatelju/rabochaja-sreda/faktori-opasnosti-rabocheij-sredi/fiziologicheskie-faktori-opasnosti/Peremesheniye-tjazhesteij> (accesat 05.04.2017).